

IV POMORSKIE FORUM PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Polska gospodarka w dobie spowolnienia gospodarczego.

Warszawa, 12 marca 2009 r.

dr Małgorzata Starczewska-Krzysztozek
Polska Konfederacja Pracodawców prywatnych Lewiatan
mkrzysztozek@pkppl Lewiatan.pl

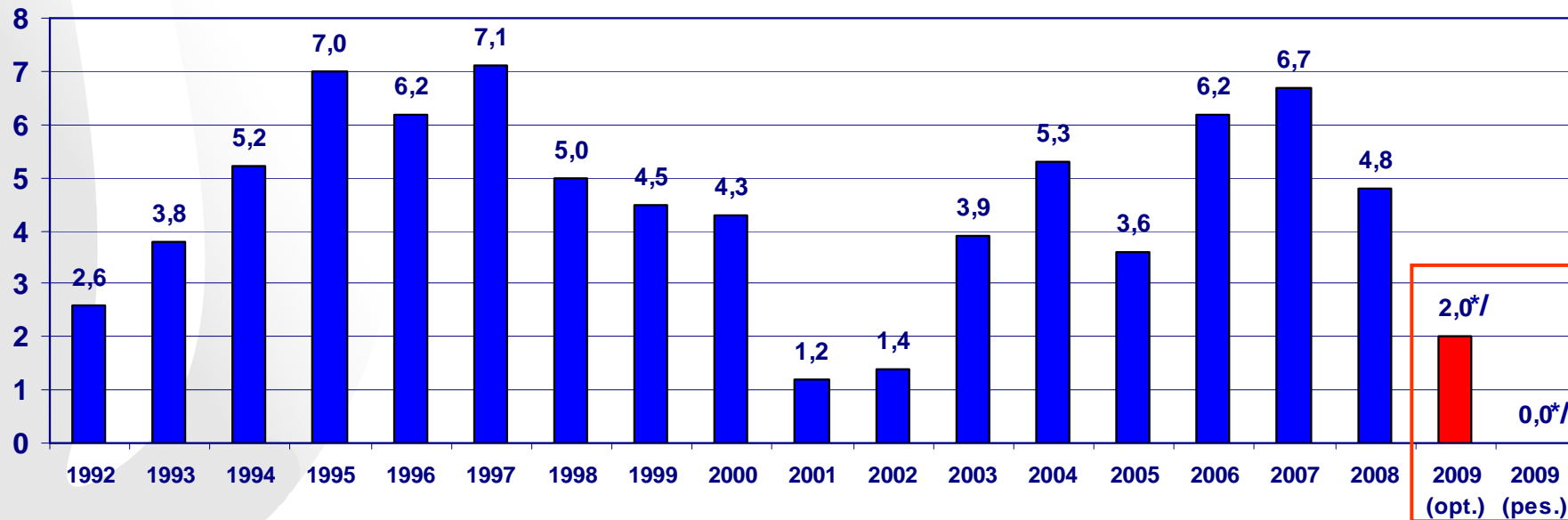

AGENDA

- ▶ **SYTUACJA GOSPODARCZA W POLSCE
W 2008 r.**
- ▶ **PROGNOZY NA 2009 R.**
- ▶ **POMORSKIE PRZEDSIĘBIORSTWA**

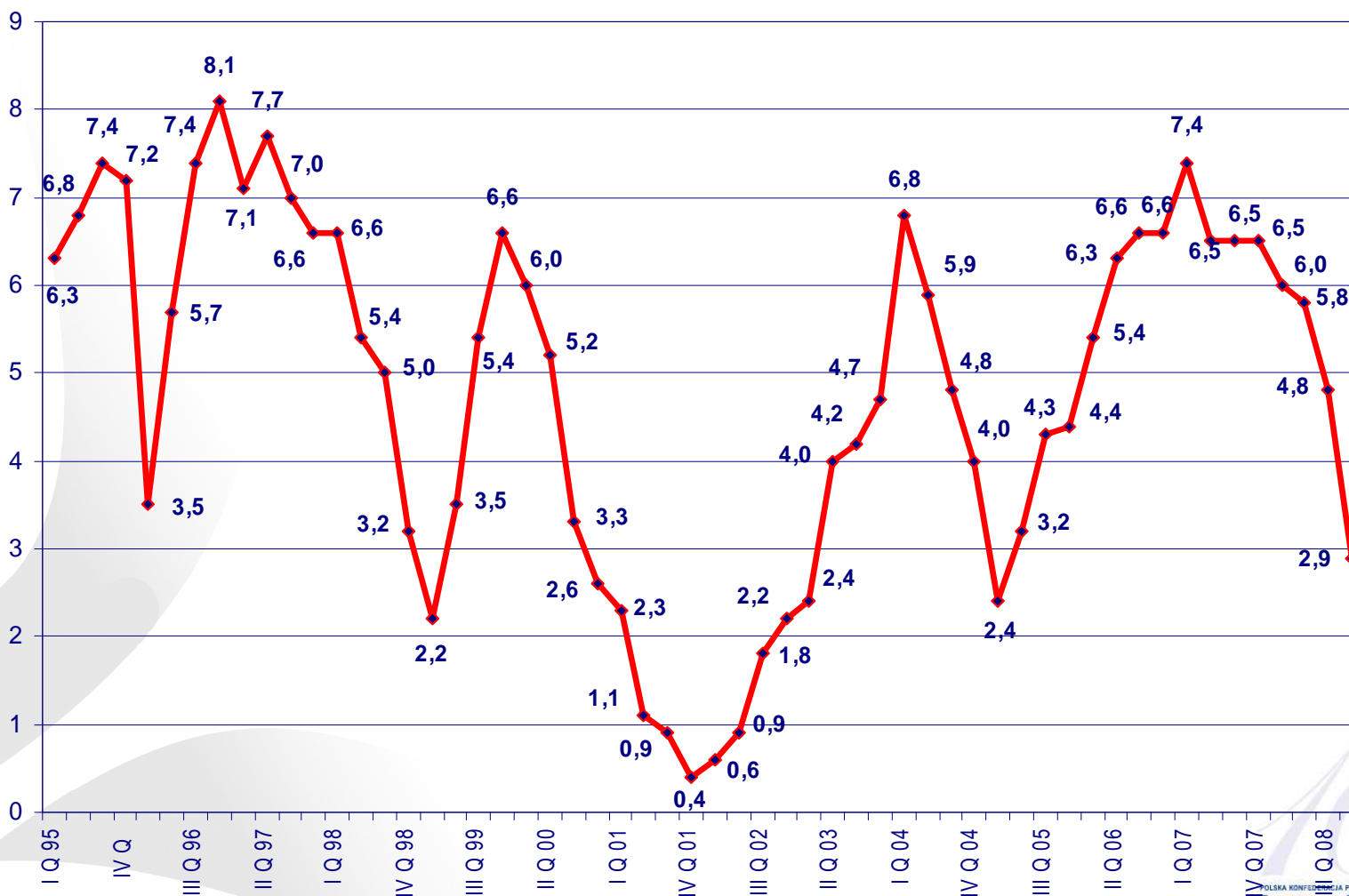
Przyspieszona końcówka drugiego cyklu koniunktury.

Roczna stopa wzrostu PKB (w %)

*/ prognoza PKPP Lewiatan
Źródło: GUS, prognozy PKPP Lewiatan

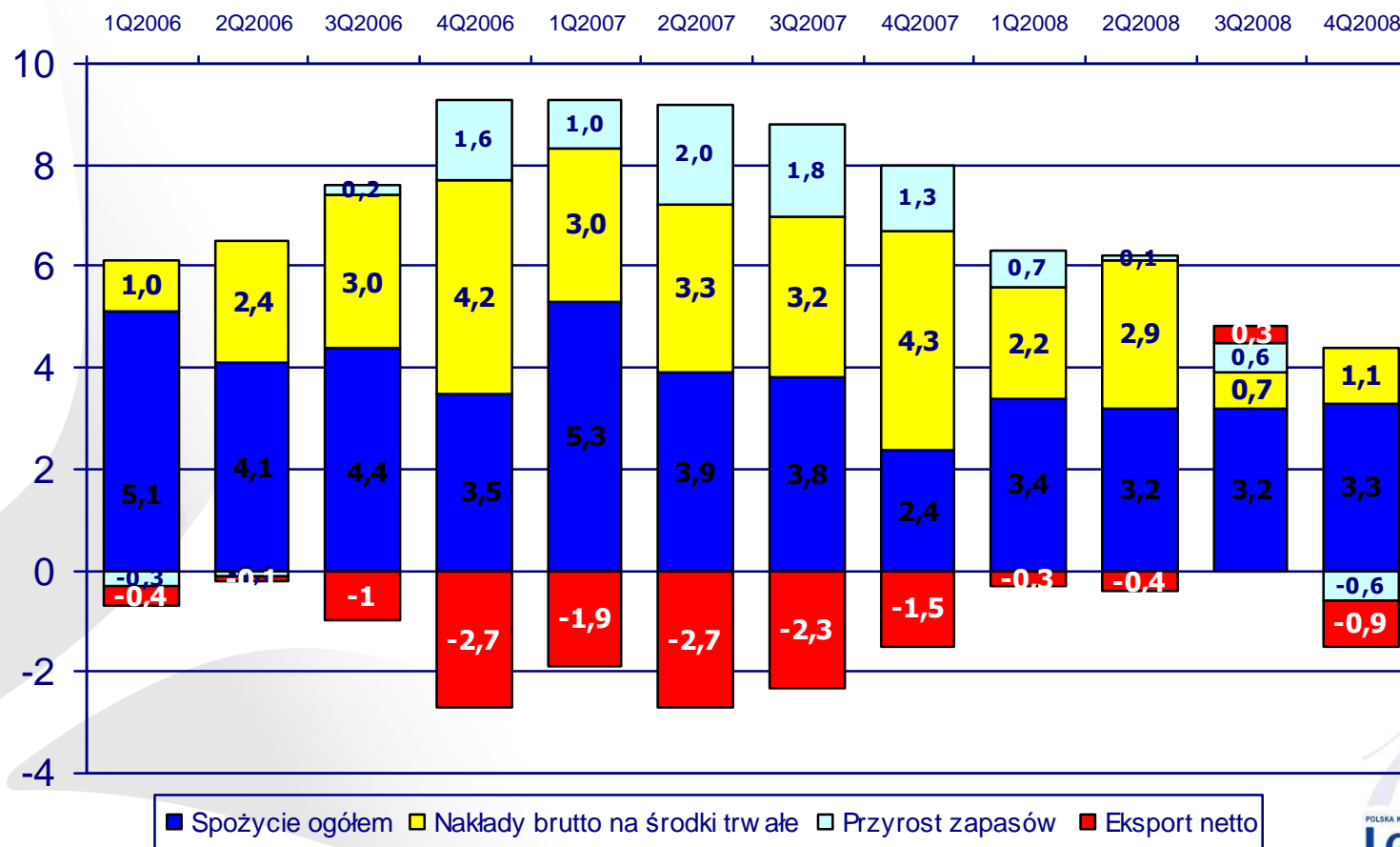
Kwartalne tempo wzrostu PKB 1995-2008 (w %; r/r).

Źródło: GUS

Wzrost gospodarczy oparty na konsumpcji. Bez inwestycji trudno będzie go utrzymać.

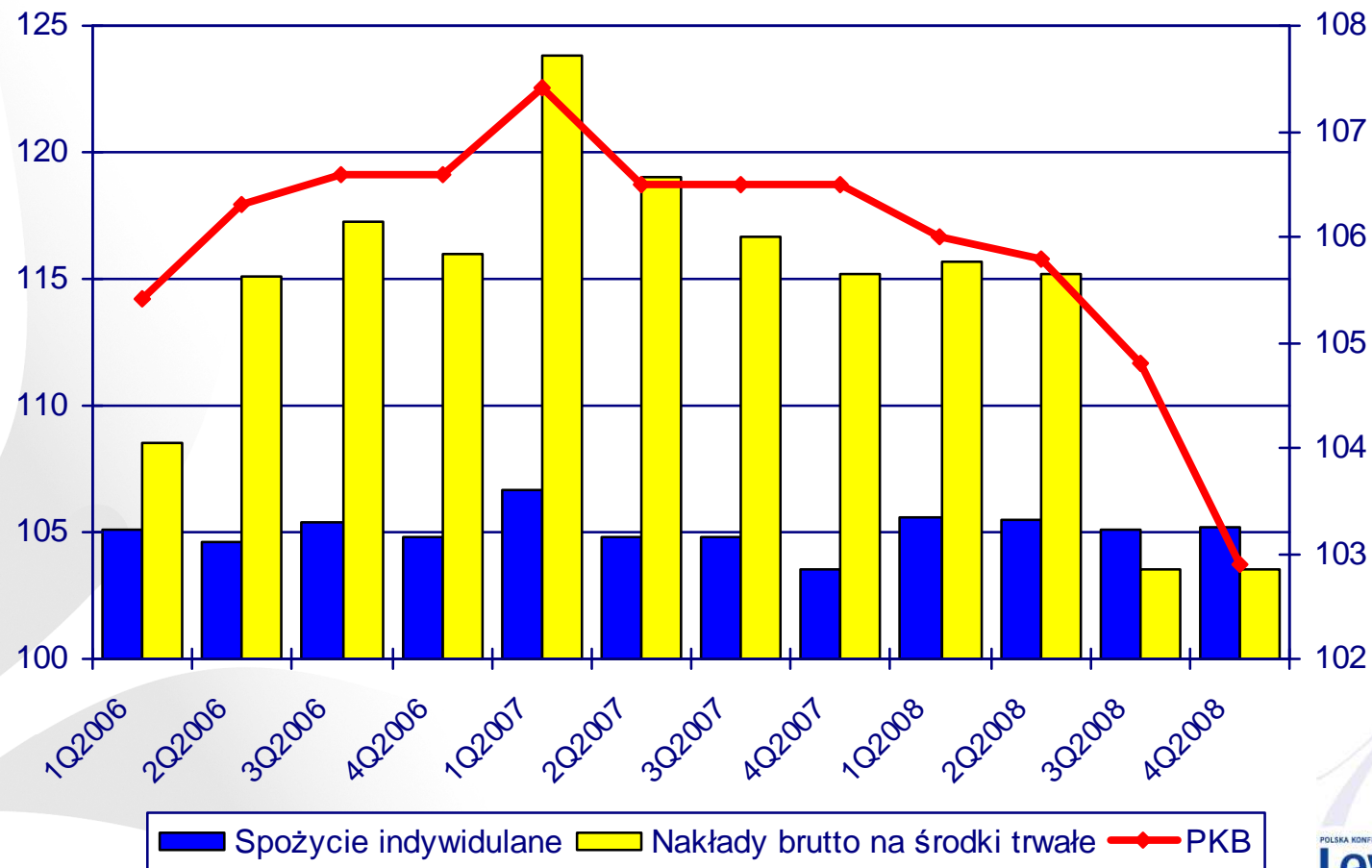
Skala wpływu poszczególnych czynników na wzrost realny PKB (w %)

Źródło: GUS

Dla utrzymania wysokiej dynamiki PKB dynamika inwestycji musi być wyższa od dynamiki konsumpcji.

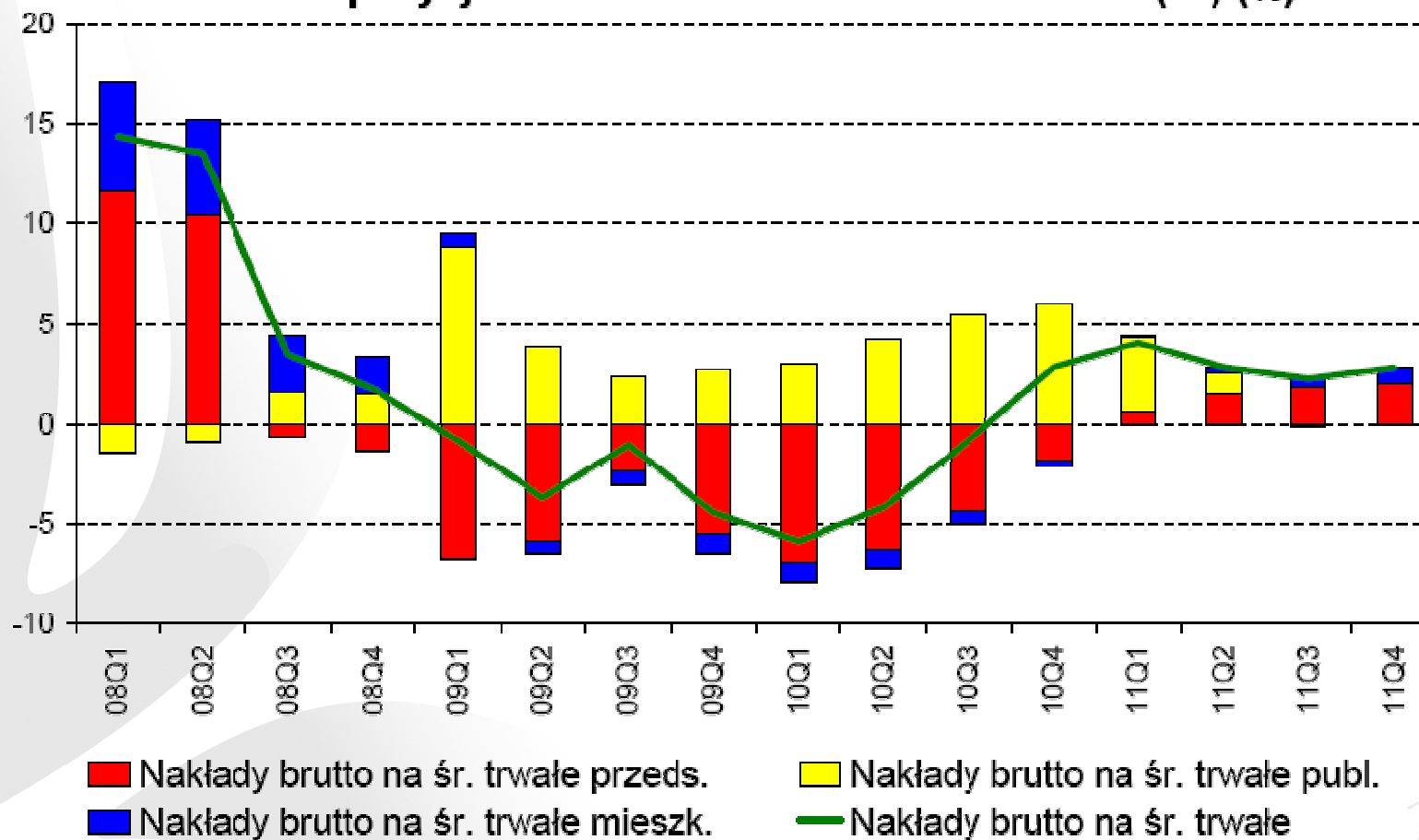
Spożycie indywidualne i inwestycje a PKB (dynamika realna, ceny średnioroczne roku poprzedniego; %)

Źródło: GUS

Aby utrzymać wzrost inwestycji niezbędne będą inwestycje publiczne.

Dekompozycja nakładów brutto na środki trwałe (r/r) (%)

Źródło: Projektacja inflacji NBP na podstawie modelu NECMOD, Instytut Ekonomiczny, luty 2009 r.

Polska gospodarka u progu osłabienia.

	2006	2007	2008
PKB	106,2	106,7	104,8
Spożycie indywidualne	105,0	105,0	105,4
Inwestycje	114,9	117,6	107,9
Eksport	114,6	109,4	105,8
Import	117,3	113,6	106,2
<i>Wartość dodana brutto:</i>			
Przemysł	110,0	109,9	103,7
Budownictwo	111,6	112,5	111,3
Usługi rynkowe	105,5	106,4	105,6
Zatrudnienie	103,0	104,7	104,8
Wynagrodzenia	105,1	109,2	110,1

Źródło: GUS

POLSKA KONFEDERACJA PRACODAWCÓW PRYWATNYCH
Lewiatan
member of **BUSINESSEUROPE**

Sektory najbardziej zagrożone.

Orientacja eksportowa i dominująca własność w głównych branżach przemysłu Polski według działów PKD

Udział eksportu w produkcji sprzedanej	PKD	Działy przemysłu (w tym grupy o najwyższym udziale eksportu)	Wartość produkcji sprzedanej wyrobów w 2007 r. (mld zł)	Liczba pracujących w 2007 r. (tys.)	Dominująca własność
75% i więcej	29	prod. pojazdów samochodowych	80,1	164,5	zagraniczna
	27	prod. urządzeń elektrycznych	35,2	150,1	krajowa i zagraniczna
	26	prod. komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych	24,2	101,5	zagraniczna
	31	prod. mebli	20,5	195,8	krajowa i zagraniczna
50 – 74%	24	prod. metali	51,9	72,1	krajowa i zagraniczna
	20	prod. chemikaliów i wyrobów chemicznych	40,5	89,2	krajowa i zagraniczna
	22	prod. wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych w tym prod. wyrobów z gumy ponad 75%	34,6	172,0	krajowa i zagraniczna
	28	prod. maszyn i urządzeń	26,4	156,6	krajowa i zagraniczna
	17	prod. papieru i wyrobów z papieru	18,4	45,6	zagraniczna
	16	prod. wyrobów z drewna z wyłączeniem mebli	18,2	150,8	krajowa i zagraniczna
25 – 49%	25	prod. metalowych wyrobów gotowych z wyłączeniem maszyn i urządzeń	37,4	292,7	krajowa i zagraniczna
	23	prod. wyrobów z pozostałych mineralnych surowców niemetalicznych w tym prod. szkła i wyr. ze szkła ponad 50%	34,8	152,2	krajowa i zagraniczna
poniżej 25%	10	prod. artykułów spożywczych	112,0	425,7	Krajowa i zagraniczna
	19	wytwarzanie i przetwarzanie koksu i produktów rafinacji ropy naftowej w tym prod. koksu ponad 50%	57,8	15,2	krajowa
	35	wytwarzanie i zaopatrywanie w energię	31,4	156,3	krajowa
	11	prod. napojów	25,7	40,5	zagraniczna
	05	wydobywanie węgla kamiennego i węgla brunatnego	19,6	138,9	krajowa
	12	prod. wyrobów tytoniowych	15,9	7,3	zagraniczna

Uwaga: uwzględniono działy o wartości produkcji sprzedanej wyrobów powyżej 10 mld zł.

POLSKA KONFEDERACJA PRACODAWCÓW PRYWATNYCH
Lewiatan
member of BUSINESS EUROPE

AGENDA

▶ **SYTUACJA GOSPODARCZA W POLSCE
W 2008 r.**

▶ **PROGNOZY NA 2009 R.**

▶ **POMORSKIE PRZEDSIĘBIORSTWA**

Cechą dzisiejszej sytuacji jest NIEPEWNOŚĆ.

- 1) Wiemy, że spadnie dynamika konsumpcji indywidualnej, ale nie wiemy w jakim stopniu.
- 2) Wiemy, że spadnie dynamika inwestycji, ale trudno jest przewidzieć zakres tego spadku.
- 3) Wiemy, że osłabnie popyt zewnętrzny, ale nie wiemy jaka będzie rzeczywista siła konkurencyjna polskich firm w okresie kryzysu na rynkach zewnętrznych.
- 4) Wiemy, że osłabienie dotknie wszystkie sektory polskiej gospodarki, ale nie wiemy z jaką, i czy z równą siłą.

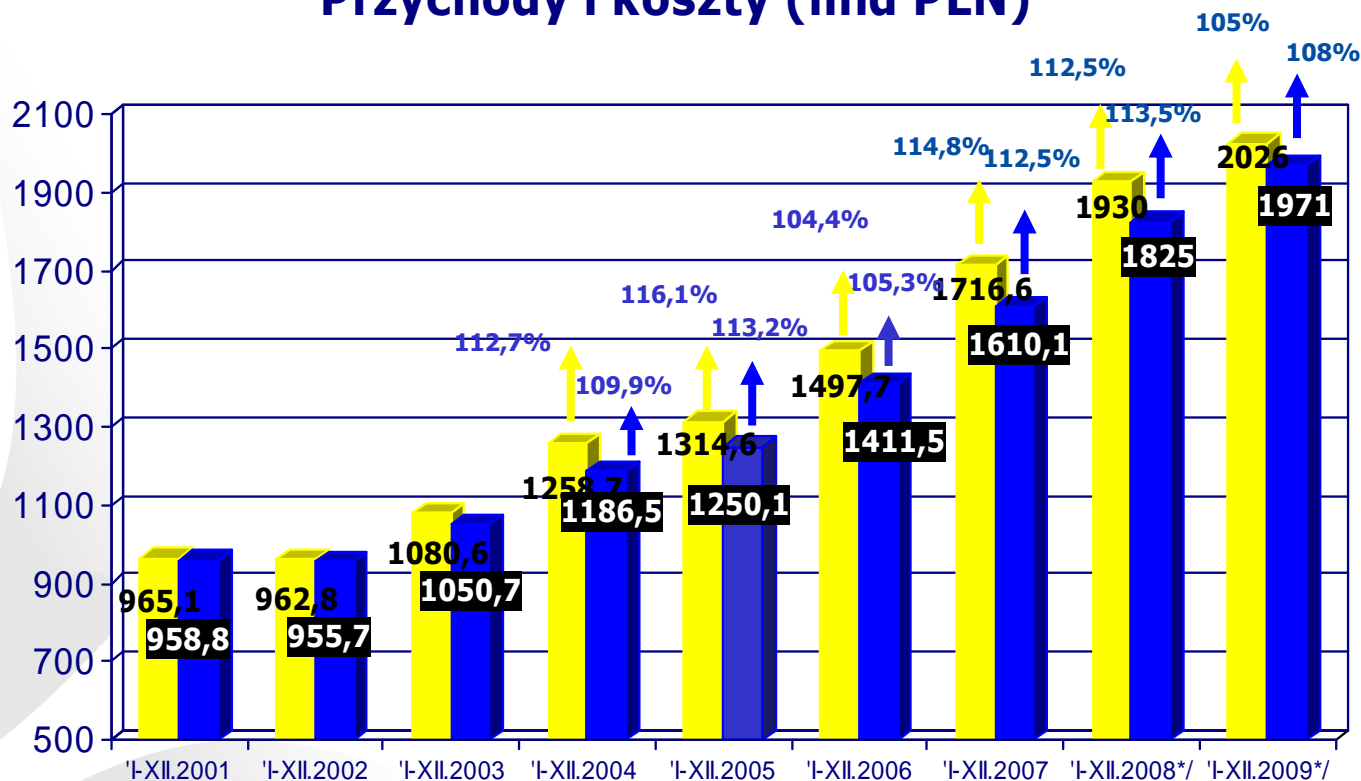
	2006	2007	I-III.2008	2008	2009 (prognoza)		
					wariant optymistyczny	wariant pesymistyczny	wariant realny
PKB	106,2	106,7	105,5	104,8	102,0	100,0	?
Spożycie indywidualne	105,0	105,0	105,4	105,4	103,5	103,5	?
Inwestycje	114,9	117,6	110,7	107,9	100,5	95,0	?
Eksport	114,6	109,4	108,8	105,8	104,0	102,0	
Import	117,3	113,6	108,6	106,2	104,0	102,0	?
<i>Wartość dodana brutto:</i>							
Przemysł	110,0	109,9	105,7	103,7	100,0	96,0	?
Budownictwo	111,6	112,5	114,7	111,3	110,0	108,0	?
Usługi rynkowe	105,5	106,4	105,8	105,6	105,0	103,0	?
Zatrudnienie	103,0	104,7	105,2	104,8	100,0	98,0	?
Wynagrodzenia	105,1	109,2	111,3	110,1	103,0	102,0	?

Źródło: GUS, prognozy – PKPP Lewiatan

Dynamika przychodów wzrośnie o 4-5%

Będzie jej towarzyszyło o ponad 2-3pp wyższe tempo wzrostu kosztów.
Przyczyną wyższego tempa wzrostu kosztów niż przychodów w sektorze przedsiębiorstw będą: (1) wzrost zapasów, (2) wzrost liczby upadłości firm, (3) wzrost kosztów finansowych (w wyniku wzrostu kosztu kredytu w wyniku wzrostu marży za ryzyko).

Przychody i koszty (mld PLN)

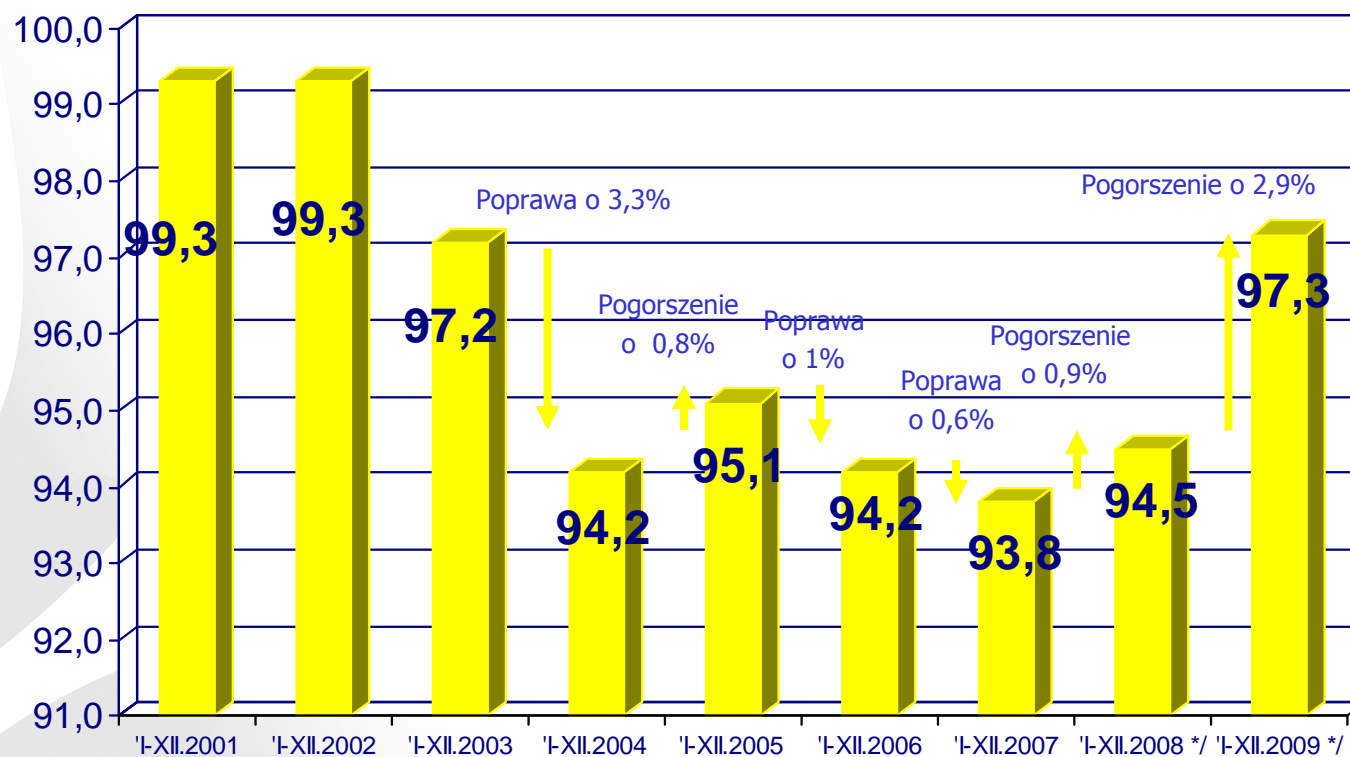
■ Przychody z całokształtu działalności ■ Koszty uzyskania przychodów

*/ prognozy PKPP Lewiatan

Źródło: GUS, prognozy - PKPP Lewiatan

W efekcie szybszego wzrostu kosztów niż przychodów relacja kosztów do przychodów znacząco pogorszy się. Jednak będzie ona bardzo zróżnicowana między branżami i wewnątrz branż.

Wskaźnik poziomu kosztów (%)

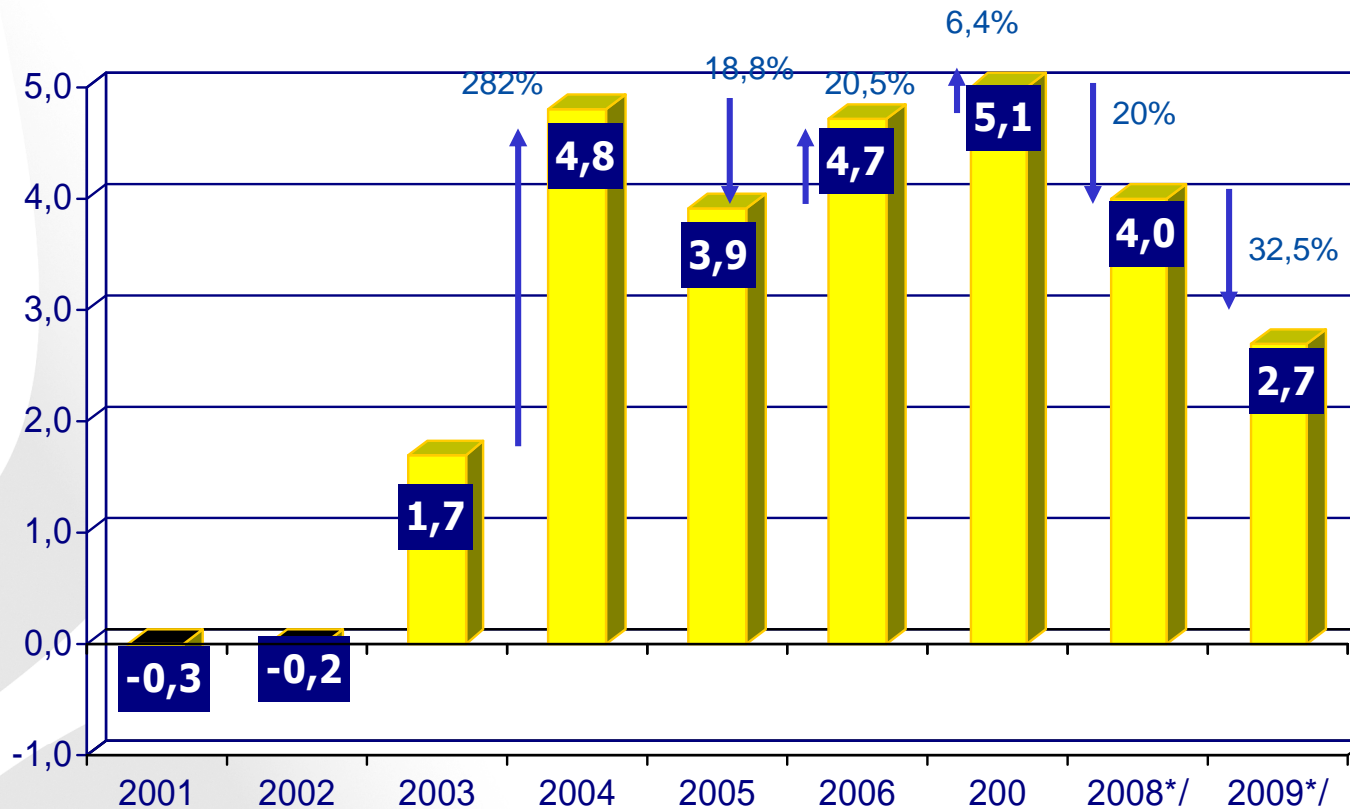

*/ prognozy PKPP Lewiatan

Źródło: GUS, prognozy - PKPP Lewiatan

Rentowność sprzedaży netto spadnie – będzie to efektem osłabienia gospodarczego w Polsce i na rynkach światowych oraz wyższych kosztów pieniądza (marża za ryzyko).

Rentowność sprzedaży netto (ROS; %)

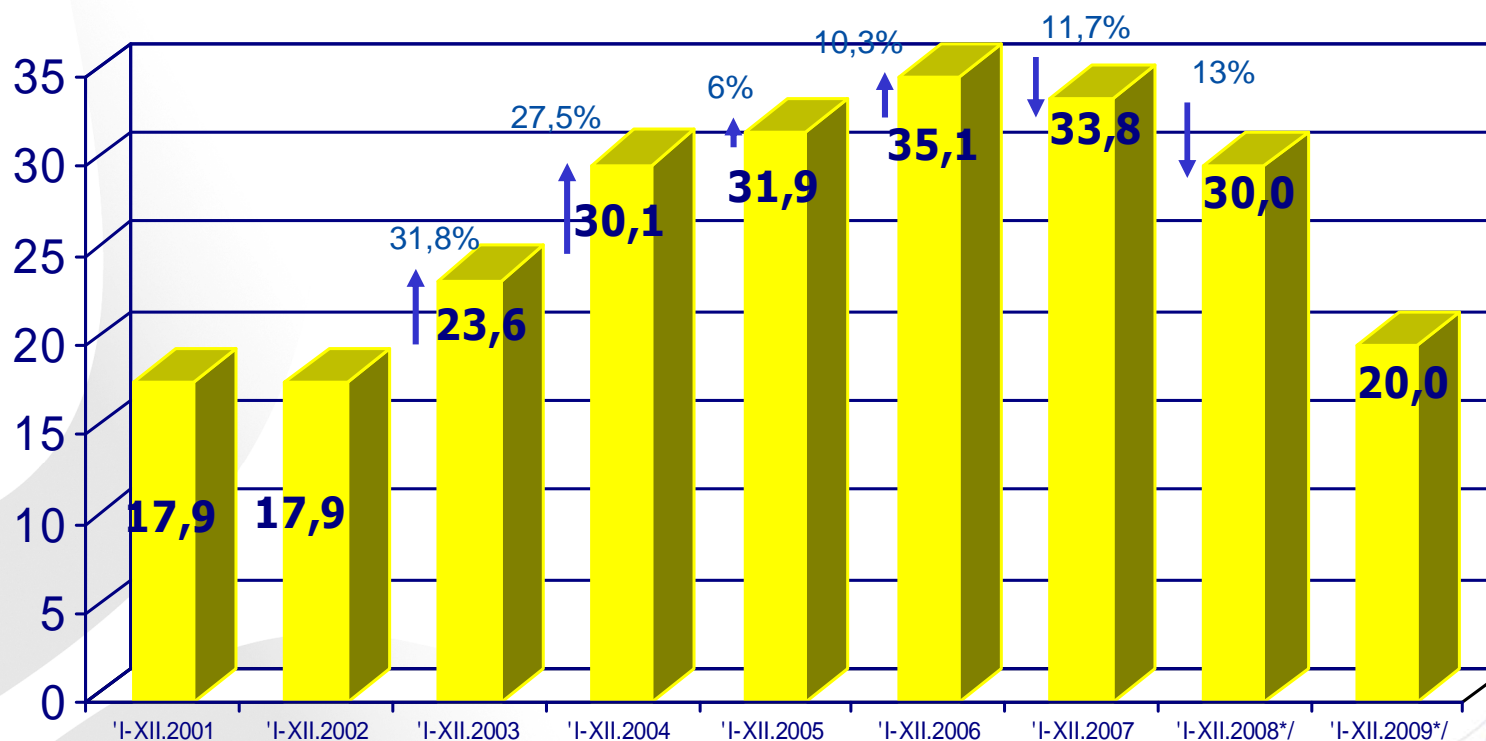

*/ prognozy PKPP Lewiatan

Źródło: GUS, prognozy - PKPP Lewiatan

**Bardzo wysoka zdolność do regulowania zobowiązań
obniży się w wyniku spadku środków pieniężnych, którymi
będą dysponowały firmy,
ale ciągle będzie na akceptowalnym poziomie.**

Wskaźnik płynności gotówkowej (%)

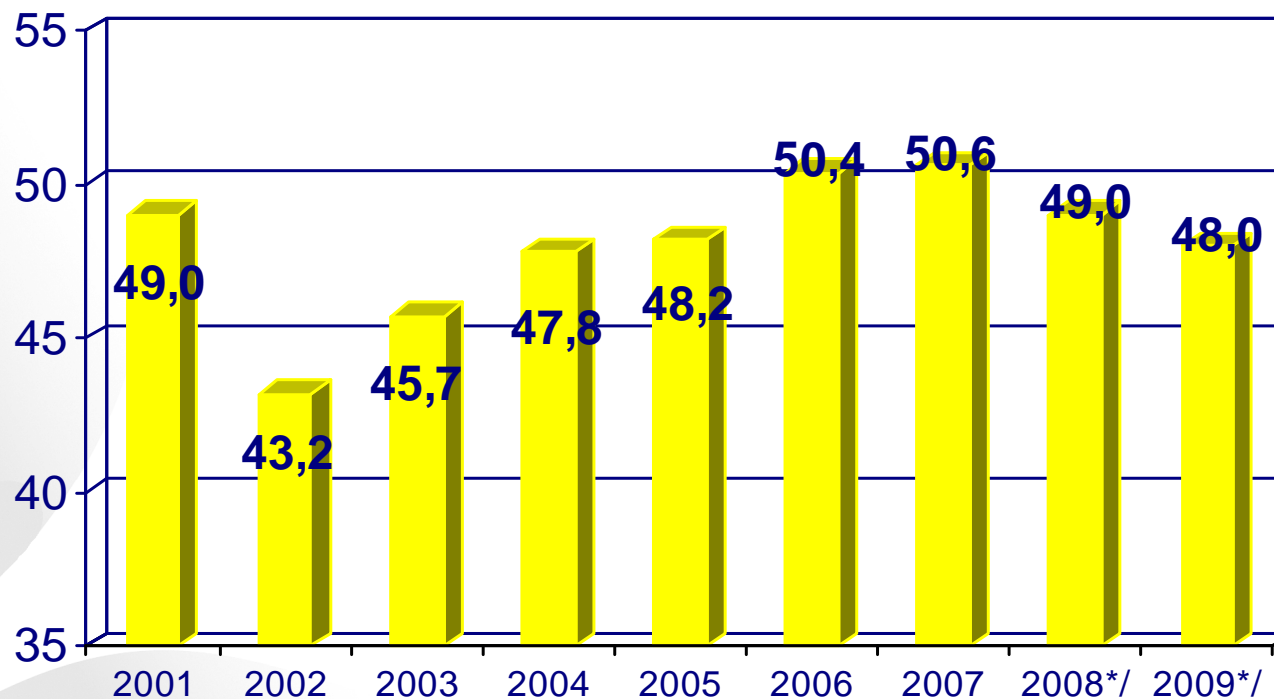

**/ prognozy PKPP Lewiatan*

Źródło: GUS, prognozy - PKPP Lewiatan

Mniej przedsiębiorstw uczestniczyć będzie w gospodarczej współpracy z zagranicą.

Odsetek przedsiębiorstw sprzedających na eksport (%)

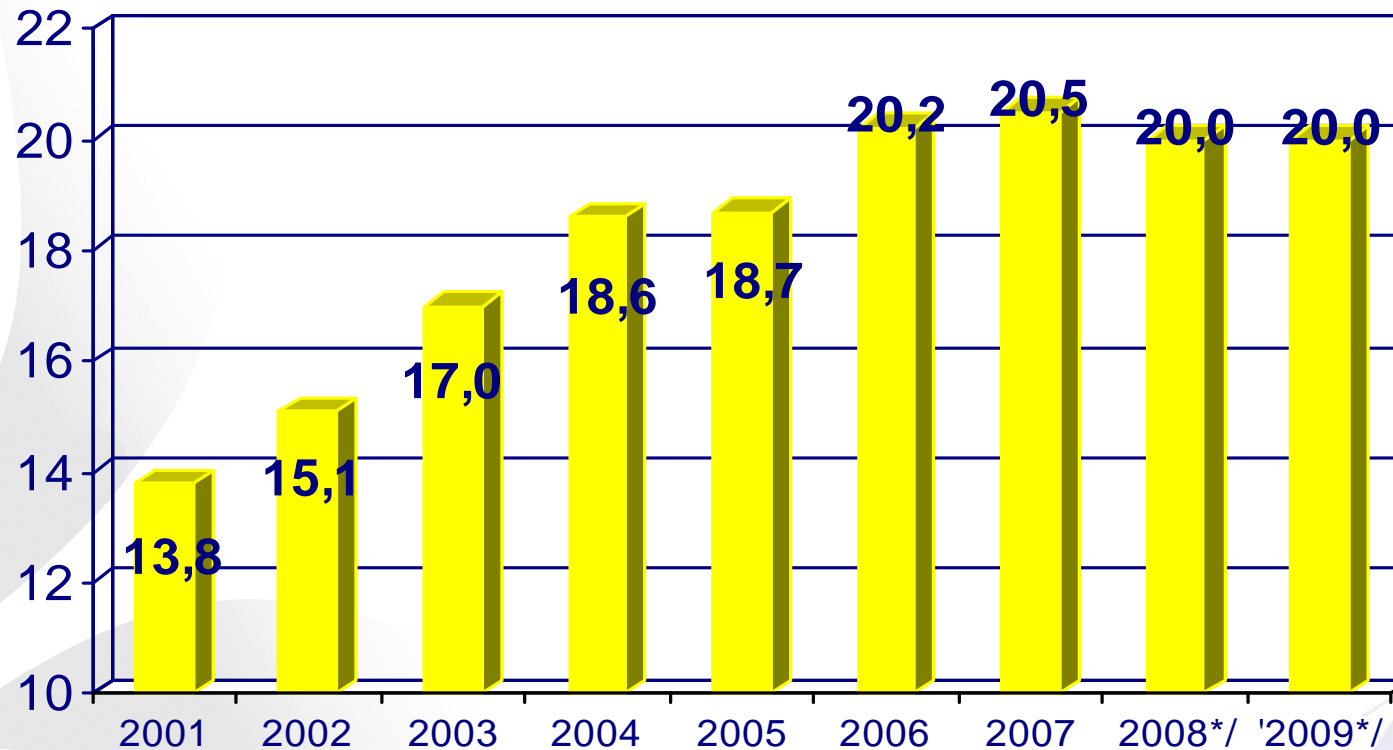

**/ prognozy PKPP Lewiatan*

Źródło: GUS, prognozy - PKPP Lewiatan

Udział przychodów z eksportu w przychodach przedsiębiorstw średnich i dużych utrzyma się na poziomie z 2008 r. (ok. 20%) – mimo osłabienia popytu na rynkach zagranicznych, dzięki osłabieniu złotego.

Udział sprzedaży eksportowej w przychodach ze sprzedaży (%)

**/ prognozy PKPP Lewiatan*

Źródło: GUS, prognozy - PKPP Lewiatan

SŁABE I MOCNE STRONY PRZEDSIĘBIORSTW U PROGU OSŁABIENIA GOSPODARCZEGO.

MOCNE STRONY

- Zachowawcza struktura finansowania majątku i działalności (bazowanie w działalności na środkach własnych)
- Bezpieczna płynność finansowa
- „Zapasy” własnych środków finansowych (efekt wysokich zysków w latach 2006-2008 i zatrzymywania dużej ich części w przedsiębiorstwach)
- Nabycie umiejętności korzystania z funduszy unijnych
- Inwestycje dokonane w latach 2006-2008, które miały proinnowacyjny charakter
- Wzrost skłonności do innowacji
- Nabyte w okresie osłabienia gospodarczego 2001-2002 umiejętności zarządzania w kryzysie
- Poprawa umiejętności zarządzania finansami
- Umiejętność restrukturyzacji kosztów u przedsiębiorców-eksporterów

SŁABE STRONY

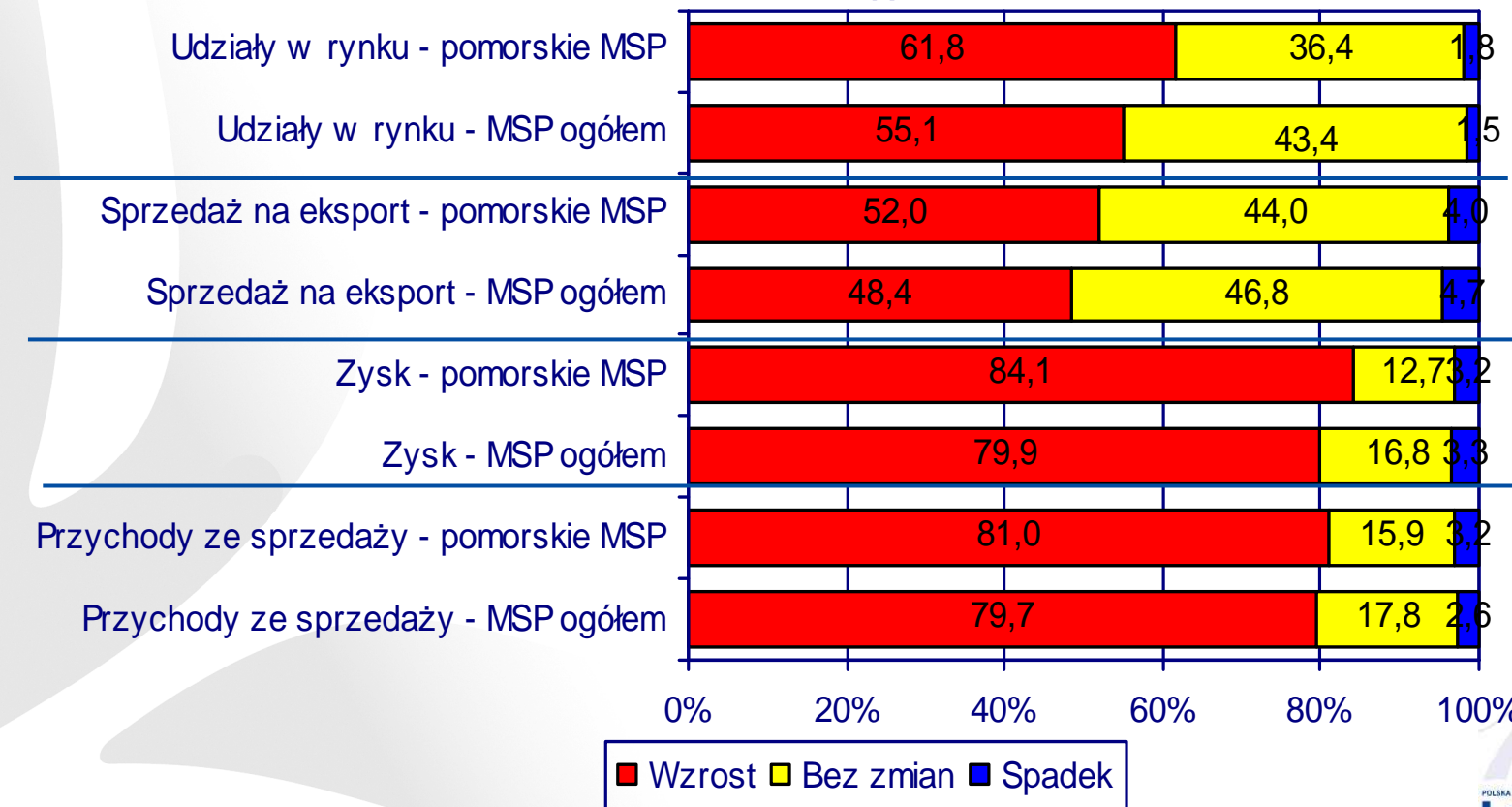
- Brak trwałych, stabilnych relacji z kontrahentami, klientami
- Brak innowacyjności w dużej części przedsiębiorstw
- Wysoki stopień amortyzacji majątku trwałego (niezbędne inwestycje)

AGENDA

- ▶ **SYTUACJA GOSPODARCZA W POLSCE
W 2008 r.**
- ▶ **PROGNOZY NA 2009 R.**
- ▶ **POMORSKIE PRZEDSIĘBIORSTWA**

Pomorskie MSP znacznie bardziej optymistycznie patrzyły we wrześniu 2008 r. na 2009 r. niż MSP w Polsce – prawie wszystkie oczekiwały wzrostu przychodów ze sprzedaży i zysków, dużą część - wzrostu udziałów w rynku i wzrostu eksportu.

Oczekiwania pomorskich MSP dotyczące ich działalności w 2009 r. (i)

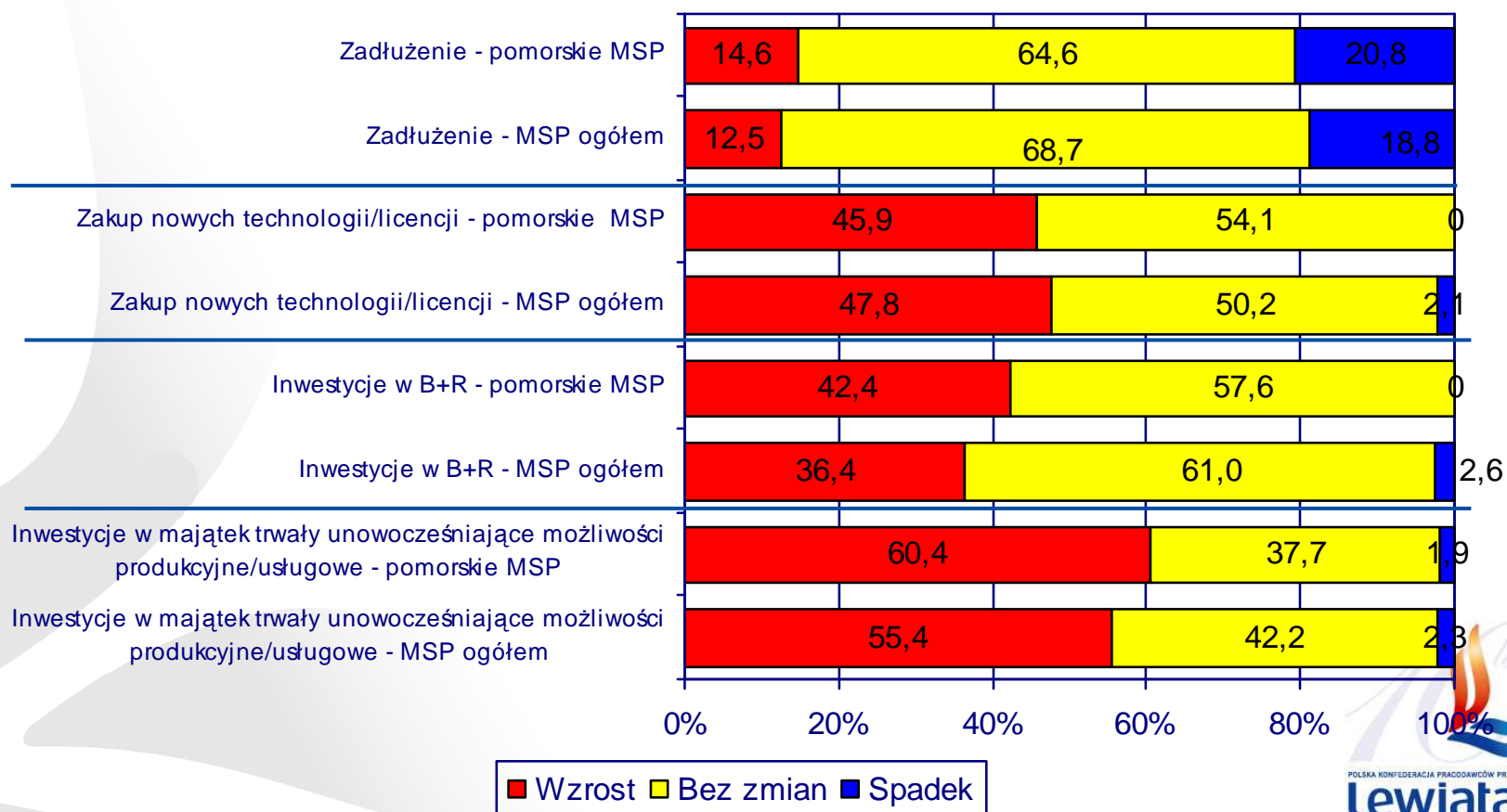

Źródło: Badanie „Monitoring kondycji sektora MŚP2008”, PKPP Lewiatan

Większy odsetek pomorskich MSP niż przeciętnie w Polsce planowało na 2009 r. inwestycje, zakup nowych technologii i licencji oraz wzrost nakładów na B+R.

Część z nich planowała również wzrostu zadłużenia.

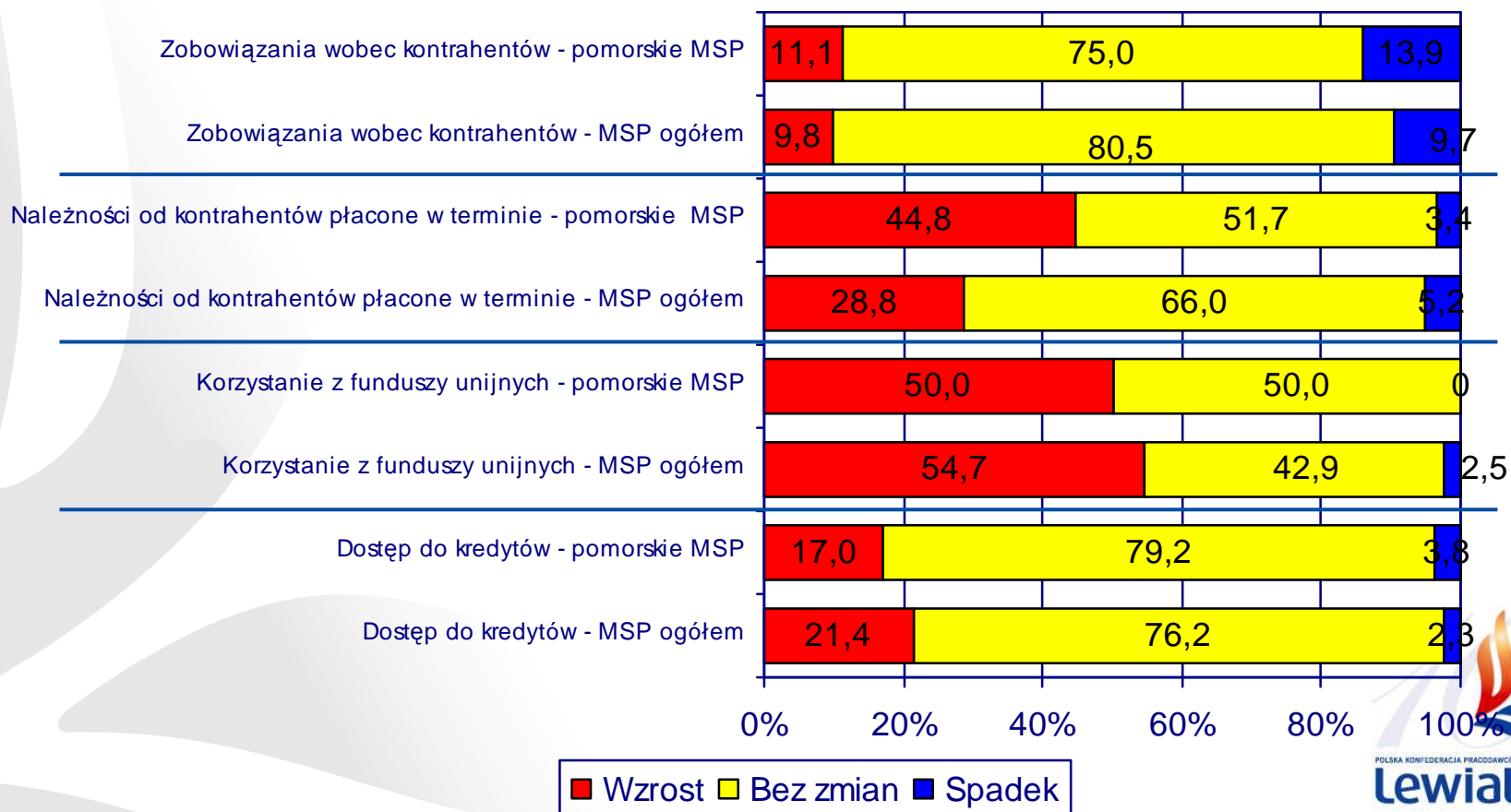
Oczekiwania pomorskich MSP dotyczące ich działalności w 2009 r. (ii)

Źródło: Badanie „Monitoring kondycji sektora MŚP2008”, PKPP Lewiatan

Pomorskie MSP nie liczyły na poprawę dostępu do kredytów. Były zainteresowane korzystaniem z funduszy unijnych, ale w mniejszym stopniu niż MSP w Polsce. Liczyły natomiast na poprawę płynności.

Oczekiwania pomorskich MSP dotyczące ich działalności w 2009 r. (iii)

Źródło: Badanie „Monitoring kondycji sektora MŚP2008”, PKPP Lewiatan

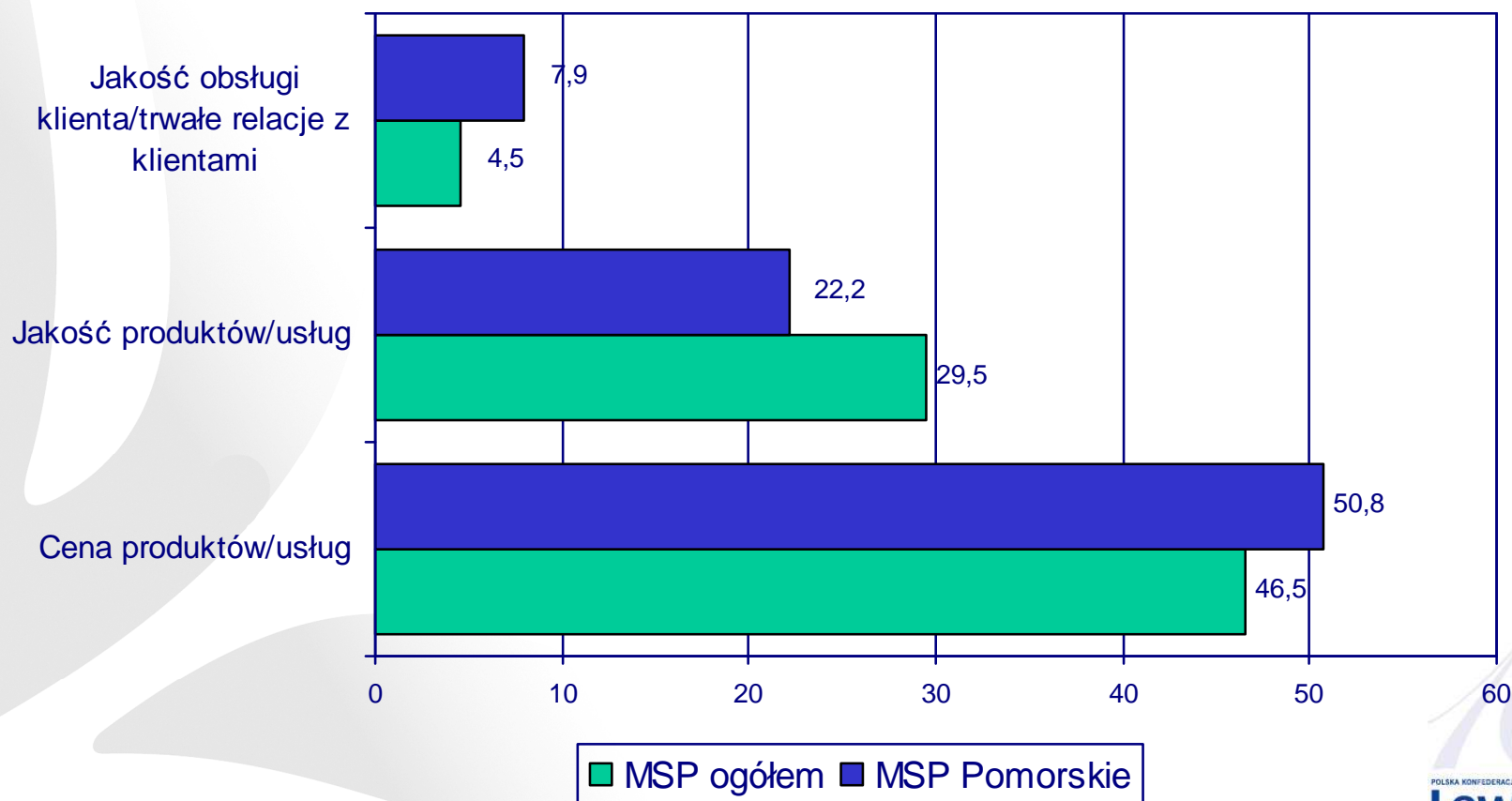
Pomorskie MSP korzystały z dobrej koniunktury i myślały o przyszłości !

▶ Planowały w 2009 r.:

- ▶ Wzrost przychodów
- ▶ Wzrost udziałów w rynku
- ▶ Wzrost zysków
- ▶ Wzrost eksportu
- ▶ Wzrost inwestycji w majątek trwały unowocześniających możliwości produkcyjne/usługowe
- ▶ Zwiększenie zakupów nowych technologii i licencji
- ▶ Wzrost wydatków na B+R
- ▶ Finansowanie działalności operacyjnej i inwestycji głównie w oparciu o środki własne, ale zwiększenie zainteresowania kapitałami obcymi
- ▶ Nie spodziewały się problemów z zatorami płatniczymi

Jak zamierzały budować swoją pozycję konkurencyjną pomorskie MSP? Na cenie czy innowacyjności ?

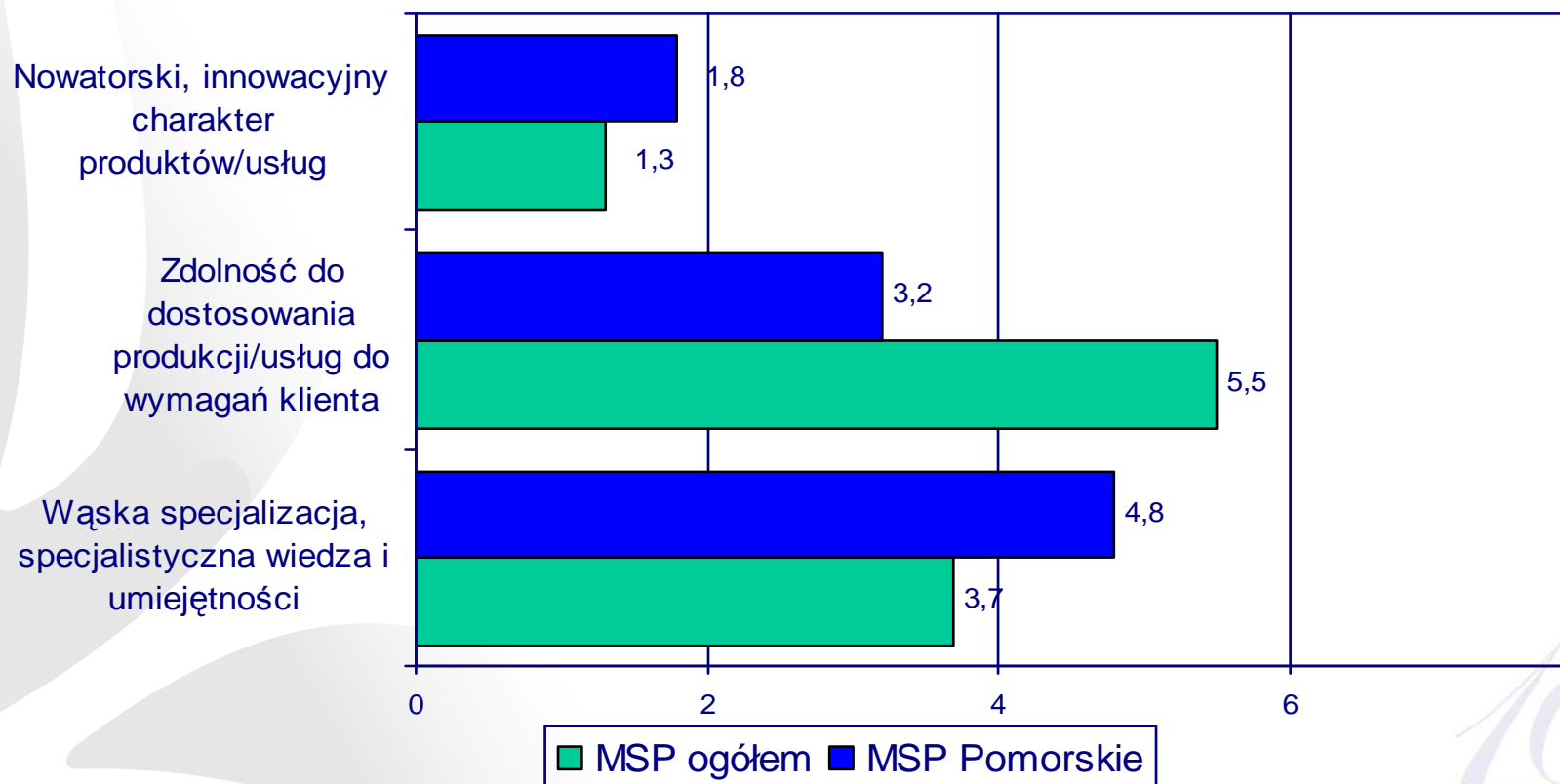
Czynniki, które będą decydowały o konkurencyjności pomorskich MSP w najbliższych 2-4 latach. (i)

Źródło: Badanie „Monitoring kondycji sektora MŚP2008”, PKPP Lewiatan

Cena i jakość obsługi klienta - w większym stopniu niż w MSP w Polsce. Jednak pomorskie MSP stawiały w znacznie większym stopniu niż MSP w Polsce na specjalistyczną wiedzę oraz innowacyjność !

Czynniki, które będą decydowały o konkurencyjności pomorskich MSP w najbliższych 2-4 latach. (ii)

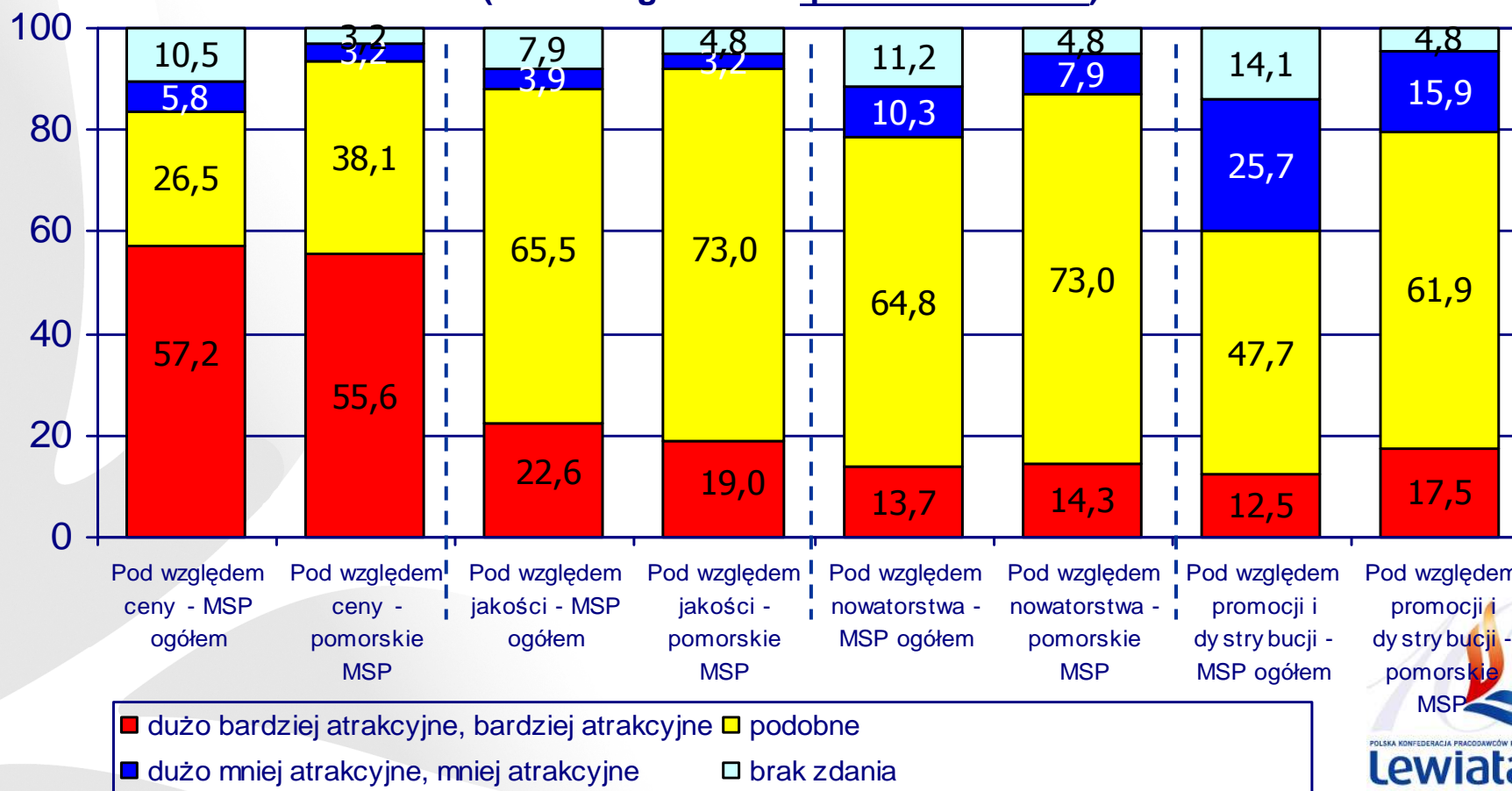

Źródło: Badanie „Monitoring kondycji sektora MŚP2008”, PKPP Lewiatan

Pomorskie MSP są, w swojej opinii, konkurencyjne cenowo w porównaniu z produktami/usługami w UE. Są również konkurencyjne pod względem jakości. Ich mocną stroną w stosunku do MSP w Polsce w konkurencji z produktami/usługami sprzedawanymi na rynku UE jest innowacyjność oraz promocja i dystrybucja.

Czy produkowane wyroby/świadczony usługi są porównywalne z produktami/usługami sprzedawanymi na rynku UE ?

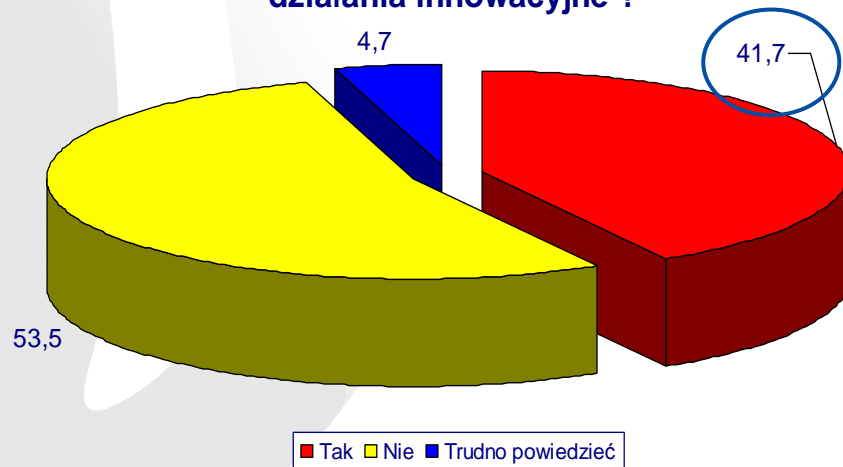
(% MSP ogółem i % pomorskich MSP)

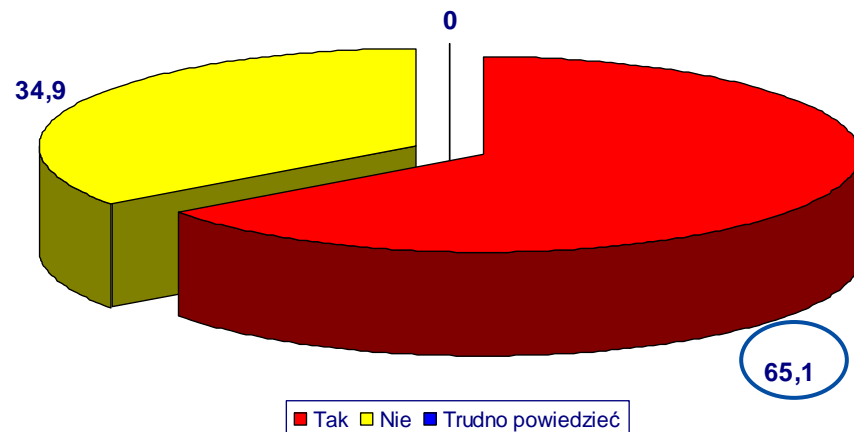
Źródło: Badanie „Monitoring kondycji sektora MŚP2008”, PKPP Lewiatan

Pomorskie MSP wyraźnie chciały wzmocnić swoją pozycję konkurencyjną w oparciu o innowacje !

MSP ogółem - Czy firmie przydatne byłyby działania innowacyjne ?

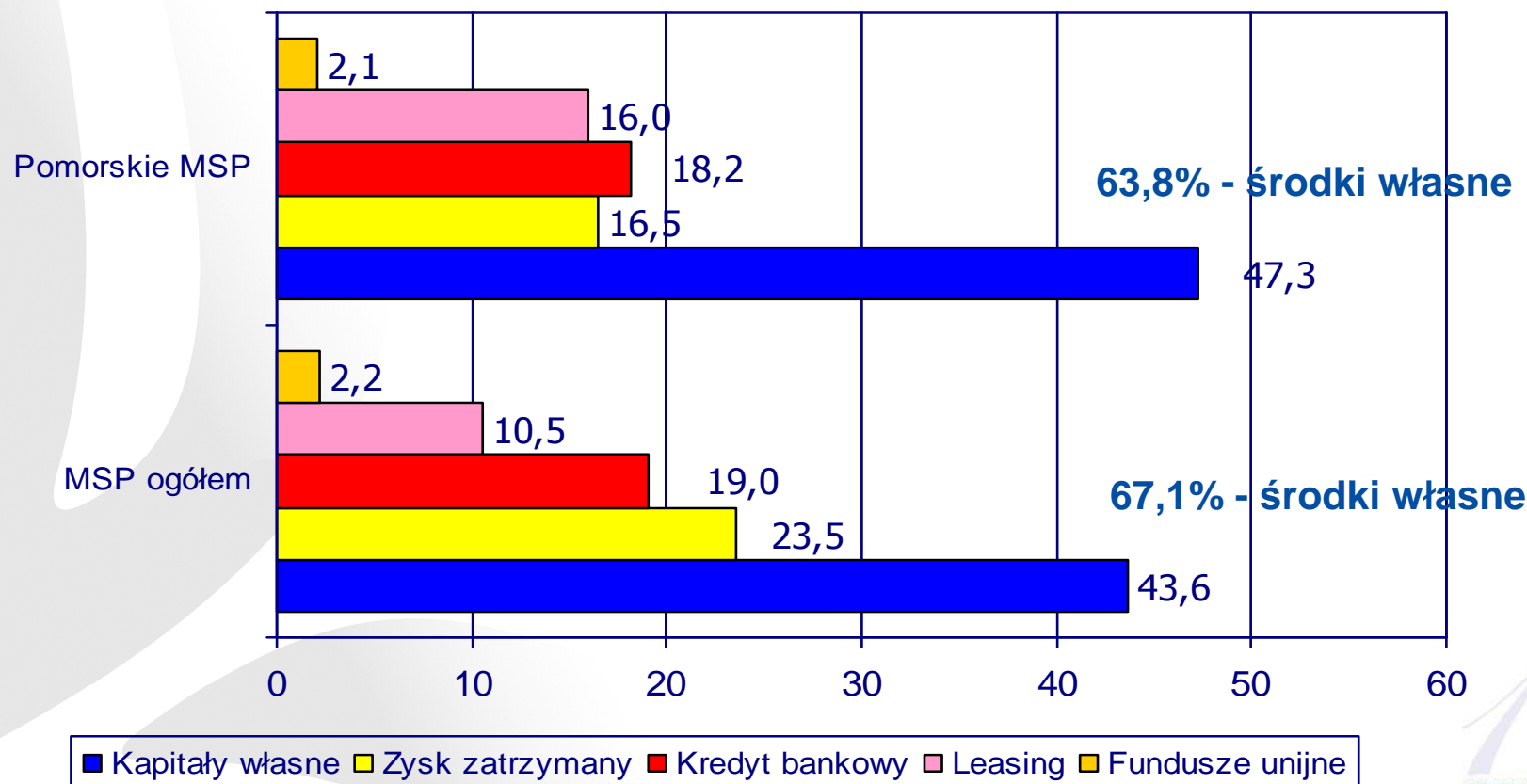

Pomorskie MSP - Czy firmie przydatne byłyby działania innowacyjne ?

Pomorskie MSP finansują inwestycje przede wszystkim ze środków własnych. Udział kredytów bankowych w finansowaniu inwestycji jest nieznacznie większy niż przeciętnie wśród MSP w Polsce. Korzystają natomiast w znacznie większym zakresie niż MSP w Polsce z leasingu.

Z jakich źródeł pomorskie MSP finansowały inwestycje ?

Źródło: Badanie „Monitoring kondycji sektora MŚP2008”, PKPP Lewiatan

CZY DZISIAJ, PO 5 MIESIĄCACH OD DEKLARACJI DYNAMICZNEGO ROZWOJU W 2009 r., POMORSKIE MSP SĄ RÓWNIE OPTYMISTYCZNE ?

- ▶ Czy spodziewają się wzrostu przychodów ze sprzedaży i wzrostu zysków w stosunku do 2008 r. ?
- ▶ Czy planują inwestycje ?
- ▶ Jak zamierzają je sfinansować ?
- ▶ Czy zamierzają skierować swoje zainteresowanie w większym stopniu niż dotychczas na rynek krajów UE ?
- ▶ Jakie bariery już się pojawiły ?
 - ▶ Gwałtowny, czy na razie niewielki spadek popytu na rynku krajowym?
 - ▶ Gwałtowny, czy na razie niewielki spadek popytu na rynku europejskim ?
 - ▶ Ograniczenie dostępu do kredytu, które zmniejsza możliwości działania ?
 - ▶ Ograniczenie dostępu do funduszy unijnych ze względu na trudne i przewlekłe procedury ?
 - ▶ Ograniczenie dostępu do funduszy unijnych – nie rozpoczęły się bowiem jeszcze nabory wniosków ?
 - ▶ Czy bariery administracyjne i koszty z nimi związane ograniczają w dalszym ciągu Państwa działalność ?

JAK POMORSKIE MSP ZDEFINIOWAŁY SWOJE PRIORYTETY BIZNESOWE NA 2009 r. ?

- ▶ Przetrawanie czy skorzystanie z możliwości, jakie mogą się pojawić i – rozwój ?
- ▶ Obniżanie kosztów produkcji czy inwestowanie w poprawę jakości, w nowe produkty, w innowacje ?
- ▶ Zdobywanie nowych klientów czy utrzymanie starych klientów ?
- ▶ Utrzymanie zatrudnienia czy obniżanie kosztów przez zwolnienia pracowników ?
- ▶ Działanie w regionie, działanie w Polsce czy działanie w UE ?

DZIĘKUJĘ.

Małgorzata Starczewska-Krzysztozek
Polska Konfederacja Pracodawców prywatnych Lewiatan
mkrzysztozek@pkppl Lewiatan.pl

